

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ТА ТРУДОВІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ (ПВ12)
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Управління персоналом та економіка праці</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити/120 годин (лекції: 18 год, практичні: 36 год, СРС: 66 год)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР, РР</i>
Розклад занять	<i>Згідно розкладу: http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекції: Лободзинська Тетяна Петрівна доцент кафедри економічної кібернетики, кандидат економічних наук, доцент., контактні дані: робочий кабінет (сайт): Посилання на робочий кабінет на сайті кафедри e-mail: tatiana08@ukr.net Telegram: 0504436734 Практичні заняття: Лободзинська Тетяна Петрівна</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NTI3MzY0MzU1Mzk0?cjc=xtvasqx</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Управлінський облік та трудові взаємовідносини» передбачає формування економічних знань, вмінь і здатностей майбутніх фахівців для ефективної господарської діяльності підприємств за видами економічної діяльності. В умовах конкурентної боротьби та кризових явищ в економіці ефективне ведення бізнесу неможливе без оперативної та достатньою мірою деталізованої інформації про господарську діяльність суб'єкта господарювання. Керівники підприємств сьогодні щораз більше відзначають доцільність та перспективи впровадження дієвої системи управлінського обліку, яка є ефективним інструментом прийняття виважених та обґрунтованих рішень щодо різних аспектів діяльності суб'єктів господарювання. Трудові відносини є ключовим елементом будь-якої економічної системи, «серцевиною» усього комплексу суспільних відносин, оскільки саме від їх характеру та досконалості безпосередньо залежать якість трудового життя, соціальна злагода у суспільстві, продуктивність праці і, зрештою, соціально-економічний прогрес. На стан трудових відносин активно впливають такі чинники, як структурні зміни в економіці, соціальна політика уряду, науково-технічний прогрес, професійно-кваліфікаційні зміни в робочій силі, темпи економічного розвитку, інфляція, гнучкість ринку праці, активність колективних переговорів, ефективність зайнятості, тощо. Відповідно виникає необхідність у підготовці фахівців з ґрунтовними знаннями методологічних, методичних та організаційних аспектів управлінського обліку на підприємстві та регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин.

Мета дисципліни полягає у формуванні системи знань та вмінь з методології, методики й організації управлінського обліку, про категорії, поняття, механізми забезпечення ефективного використання людських ресурсів, організації ефективної праці та прогресивного розвитку соціально-трудових відносин в Україні, отриманні та поглибленні теоретичних знань і практичних навичок щодо формування облікових даних про діяльність підприємства, рівень розвитку соціально-трудових відносин та прийняття ефективних управлінських рішень.

Предметом дисципліни є облік витрат діяльності підприємства, калькулювання виробничої собівартості продукції, аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності і прибутку, моделі прийняття управлінських рішень на основі аналізу релевантної інформації; закономірності й процеси формування та забезпечення соціальних потреб людини, як на рівні підприємства, так і на рівні держави, характеристика сучасних процесів, що відбуваються у соціально-трудої сфері, а також, чинники, що впливають на стан трудових відносин.

В результаті вивчення дисципліни виробляються основні фахові компетенції, студенти мають продемонструвати такі результати навчання: здійснювати раціональну організацію та ведення управлінського обліку, що максимально відповідатиме комерційним інтересам підприємства; володіння технікою формування облікової інформації щодо витрат, доходів та фінансових результатів в розрізі видів продукції (робіт, послуг), структурних підрозділів, відповідальних осіб; вміння організувати систему обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) з урахуванням особливостей галузей економіки; здатність правильно оцінювати очікувані витрати, доходи та фінансові результати для прийняття відповідних управлінських рішень; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні показники, приймати управлінські рішення на основі взаємозв'язку між витратами, обсягом діяльності та прибутком, формувати бюджети та проводити бюджетний аналіз, формувати облікову політику підприємства, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію, уміти планувати і проваджувати ефективну діяльність ринкового суб'єкта в крос-функціональному розрізі.

Компетентності.

Призначенням дисципліни є формування у студентів загальних і фахових компетентностей:

- ЗК 3** - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 4** - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 9** - Здатність до адаптації та дій в новій ситуації;
- ЗК 11** - Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 12** - Здатність міжособистісної взаємодії;
- ЗК 13** - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- ЗК 14** - Здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї та нестандартні підходи до їх реалізації (креативність);
- ЗК 15** - Знати та дотримуватись засад академічної доброчесності та професійної етики.
- ФК 1** - Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки;
- ФК 2** - Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
- ФК 4** - Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- ФК 8** - Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.
- ФК 10** - Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;
- ФК 11** - Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
- ФК 12** - Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Програмні результати навчання.

- ПРН 5** - Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади);
- ПРН 11** - Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;
- ПРН 12** - Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- ПРН 18** - Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність;
- ПРН 25** - Використовувати знання щодо організації економіки праці, кадрового діловодства, та формування і розвитку трудового потенціалу в управлінні персоналом та соціально-трудова сферою.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Пререквізити: Попередніми до вивчення дисципліни є такі освітні компоненти як «Математика для економістів», «Теорія ймовірності та математична статистика», «Філософія», «Економіка підприємства», «Статистика», «Управління персоналом», «Фінанси», «Ринок праці», «Бухгалтерський облік», «Економіка праці і соціально-трудова відносини», «Організація і планування виробництва», «Кадрова політика», «Кадрове діловодство та документообіг», «Управління та діагностика на підприємстві».

Постреквізити: Дисципліна забезпечує такі освітні компоненти як: «Сучасні інформаційні технології в управлінні персоналом та економіці», «Економічний аналіз», «HR-аналітика», «Переддипломна практика», «Дипломне проектування».

3. Зміст навчальної дисципліни

Перелік тем навчальної дисципліни:

РОЗДІЛ I. Теоретико-методологічні основи управлінського обліку

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку

Тема 2. Склад витрат діяльності. Класифікація і поведінка витрат.

РОЗДІЛ II. Система обліку і калькулювання собівартості

Тема 3. Методи обліку і калькулювання собівартості

- Тема 4. Облік і калькулювання за повними витратами
 Тема 5. Облік і калькулювання за змінними /неповними/ витратами
 Тема 6. Облік і калькулювання за нормативними витратами
 РОЗДІЛ III. Специфічні методики управлінського обліку
 Тема 7. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку
 Тема 8. Аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень
 Тема 9. Бюджетування та контроль

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Від 16.07.99 р. № 996-XIV
2. Порядок подання фінансової звітності. Затверджений постановою КМУ від 28.02.2000 р. №162/4383.
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. – Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 28.03.13 р.№ 433.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – Затверджені наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73, зареєстровані в Мінюстиції 28.02.2013 р. за № 336/22868. Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Мінфінів від 21.06.2013 № 627, від 8.02.2014 № 48.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 15 «Доходи», П(С)БО 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджено наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 – 34 / затверджені наказом Міністерства фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Додаткова література

1. Задорожний З. В. Управлінський облік: конспект лекцій. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. – 60 с.
2. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 534 с.
3. Управлінський облік Плаксієнка В.Я. Управлінський облік : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / За ред.В. Я. Плаксієнка. Полтава : ПП «Астроя» 2018. – 250 с. http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1373/1/Упр.%20обл._навч.%20посіб.pdf
4. Управлінський облік: приклади, задачі, тести : навч. посіб. / З.-М. В. Задорожний, І. Я. Омеціньська, Л. Т. Богущька. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2020. – 211 с. http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41194/1/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B8CC%86%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA %D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2020.pdf
5. Управлінський облік. Збірник задач : навчальний посібник / Д.А. Горовий, Т.В. Давидюк, С.М. Кравченко, О.В. Манойленко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 400 с.
6. Облікова політика підприємств: навчальний посібник / Н. Л. Правдюк, Л. В. Коваль, О. В. Коваль. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. – 647 с. <http://repository.vsau.org/getfile.php/24655.pdf>
7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: Навчальний посібник / П.В. Круш, О.В. Клименко, В.І. Подвігіна. Київ, 2017. – 440 с.
8. Управлінський облік: Підручник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, А. І. Ясінська, Т. І. Воскресенська. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 340 с.

9. Управлінський облік. Збірник задач: навч. посіб. / Д. А. Горовий [та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Гельветика, 2018. – 399 с.

Інформаційні ресурси

10. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний вебсайт. URL: <http://www.me.gov.ua/>
11. Державна служба статистики України: офіційний вебсайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
12. Прозорро: вебсайт. URL: <https://prozorro.gov.ua/>
13. Нормативні акти України. Офіційний вебсайт: URL: www.nau.kiev.ua
14. Сервер Верховної Ради України. Офіційний вебсайт: URL: <http://www.rada.gov.ua>
15. Національний банк України. Офіційний вебсайт: URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Міністерство Фінансів України. Офіційний вебсайт: URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для опанування дисципліни застосовуються такі методи навчання:

методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекції; практичні заняття; консультації; самостійна робота; робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.

методи контролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності: модульна контрольна робота; розрахункова робота; опитування; тестування; розв'язування задач; виконання навчальних завдань.

загальні методи навчання: метод проблемного викладу, метод проблемно-пошукового викладення, пояснювальний метод викладання, репродуктивний метод навчання, інтерактивний метод, евристичний метод, інформаційно-рецептивний метод, відтворювальний метод під час виконання модульної контрольної роботи.

спеціальні методи навчання: індивідуальна робота зі студентами, розв'язування задач, метод аналізу конкретних ситуацій, командна робота.

методи створення інтересу і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: презентації результатів, методи вирішення творчих завдань, модерація; метод ситуаційного аналізу.

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання.

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекційних та 36 годин практичних занять, модульна контрольна робота, розрахункова робота.

Календарно-тематичний план та структурно-логічна побудова вивчення курсу

Тижде нь навчан ня	Розподі л годин		Назва розділів, тем, опис занять
	Л	П	

1-2	2	4	<p>Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку</p> <p>Л1: Залежність мети та завдань управлінського обліку від потреб системи управління підприємством. Види економічної інформації та їх основні характеристики. Три основні етапи світового розвитку управлінського обліку. Сутність поняття «управлінський облік». Взаємозв'язок управлінського і фінансового обліку. Мета, функції управлінського обліку, його предмет, методи та об'єкти, принципи.</p> <p>П1: Вступ. Основні вимоги в ході вивчення дисципліни, система оцінки успішності студентів, проведення календарного та семестрового контролю. Зв'язок управлінської діяльності та обліку. Характеристика фінансового та управлінського обліку, чинники, які впливають на побудову управлінського обліку.</p> <p>П2: Варіанти організації управлінського обліку в Україні. Управлінський облік в системі рахунків. Зміна сучасної ролі бухгалтера на підприємстві.</p>
3-4	2	4	<p>Тема 2. Склад витрат діяльності. Класифікація і поведінка витрат.</p> <p>Л1: Сутність поняття «витрати». Склад витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Витрати як специфічний об'єкт фінансового та управлінського обліку. Залежність складу витрат від галузевих особливостей діяльності. Особливості складу витрат. Традиційні підходи до класифікації витрат. Три основні напрями поглибленої класифікації за цільовим спрямуванням. Розуміння призначення кожної класифікаційної групи для практичного застосування.</p> <p>П1: Алгоритм розрахунку собівартості виготовленої продукції (придбаних товарів). Алгоритм розрахунку собівартості реалізованої продукції (товарів). Методика розподілу загальновиборничих витрат відповідно до діючого законодавства. База розподілу загальновиборничих витрат.</p> <p>П2: Поняття поведінки витрат залежно від зміни обсягів діяльності, розуміння призначення моделі витрат. Методи аналізу бухгалтерських рахунків, вищої-нижчої точки, візуального пристосування та інші.</p>
5-6	2	4	<p>Тема 3. Методи обліку і калькулювання собівартості</p> <p>Л1: Мета та завдання обліку витрат і калькулювання собівартості. Класифікація вітчизняних методів обліку витрат. Об'єкти обліку та об'єкти калькулювання, способи включення прямих та непрямих витрат до собівартості. Сутність калькулювання за замовленнями та за процесами. Поняття про «еквівалентні» одиниці. Напрями удосконалення калькулювання. Фактичне та нормальне калькулювання.</p> <p>П1: Різниця між фактичним та нормальним калькулюванням. Облікові записи щодо формування витрат за окремими процесами, замовленнями. Собівартість виробленої і реалізованої продукції.</p> <p>П2: Вплив незавершеного виробництва на початок періоду на вираховану собівартість одиниці продукції при використанні методу середньозваженої собівартості та методу FIFO оцінки запасів.</p>
7-8	2	2	<p>Тема 4. Облік і калькулювання за повними витратами.</p> <p>Л1: Види собівартості, сутність обліку і калькулювання за повними витратами. Ставка та бази розподілу непрямих витрат. Причина та наслідки застосування заздалегідь встановленої ставки розподілу виробничих накладних витрат. Поняття про дуалістичний підхід до розподілу виробничих накладних витрат. Поняття про диференційований підхід до розподілу накладних витрат. Застосування результатів калькулювання для оцінки запасів, підготовки фінансової звітності та обґрунтування довгострокових рішень. Недорозподілені і</p>

			<p>зайворозподілені накладні витрати. Методика відображення їх на рахунках.</p> <p>П1: Облік витрат допоміжних виробництв та калькулювання собівартості наданих послуг. Документування, об'єкти та облік витрат допоміжних виробництв. Особливості калькулювання робіт (послуг) допоміжного виробництва.</p>
8		2	<p>П2: Модульна контрольна робота (МКР). Передбачає теоретичні, тестові завдання, задачі.</p>
9-10	2	4	<p>Тема 5. Облік і калькулювання за змінними /неповними/ витратами</p> <p>Л1: Сутність обліку й калькулювання за неповними (змінними) витратами. Маржинальний дохід: методика визначення абсолютної суми та відносного показника. Розуміння маржинального доходу як внеску в покриття постійних витрат та отримання прибутку.</p> <p>П1: Особливості системи обліку калькулювання за змінними витратами. Застосування маржинального підходу для підготовки внутрішньої (сегментної) звітності для обґрунтування короткострокових рішень. Практичне використання показника «коефіцієнт маржинального доходу».</p> <p>П2: Практичне застосування системи калькулювання змінних витрат. Простий та розвинутий директ-костинг. Переваги та недоліки принципу калькулювання за змінними витратами.</p>
11-12	2	4	<p>Тема 6. Облік і калькулювання за нормативними витратами</p> <p>Л1: Сутність нормативного методу. Сутність методу «стандарт-кост». Організація обліку відхилень від норми складання нормативної калькуляції. Порівняльна характеристика нормативного методу і системи «стандарт-кост».</p> <p>П1: Нормативний метод як спосіб оперативного контролю за формуванням собівартості. Організація обліку відхилень. Аналіз відхилень.</p> <p>П2: Види норм, класифікатори відхилень від норм, алгоритм розрахунку фактичної собівартості. Особливості методики підготовки Звіту про фінансові результати в умовах застосування нормативних витрат.</p>
13-14	2	4	<p>Тема 7. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку</p> <p>Л1: Сутність методу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Елементи аналізу методу «витрати-обсяг-прибуток». Метод системного дослідження взаємозв'язку трьох найважливіших показників діяльності підприємства.</p> <p>П1: Точка беззбитковості в натуральних одиницях та гривнях. Сутність трьох основних методів аналізу точки беззбитковості. Особливості аналізу в умовах багатoproфільного виробництва.</p> <p>П2: Припущення, покладені в основу аналізу. Запас міцності та його графічне зображення. Коефіцієнт запасу міцності. Операційний важіль. Аналіз чутливості прибутку до зміни чинників діяльності.</p>
15-16	2	4	<p>Тема 8. Аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень</p> <p>Л1: Облікова інформація в системі управлінського обліку. Порядок формування релевантної та нерелевантної інформації. Формування інформації для прийняття рішень у процесі виробництва, постачання, реалізації.</p> <p>П1: Релевантні витрати та доходи. Поняття про внутрішню звітність та релевантний підхід до її підготовки.</p>

			<p>П2: Обліково-аналітичне забезпечення для вибору найкращого варіанту дій у таких типових господарських ситуаціях як прийняття «спеціального» замовлення (за ціною, меншою, ніж звичайна), «виробляти чи купувати», заміни обладнання на більш сучасне, закриття неприбуткового сегменту, вибору номенклатури продукції (товарів) при наявності обмежених ресурсів.</p>
17-18	2	2	<p>Тема 9. Бюджетування та контроль</p> <p>Л1: Сутність бюджетування, мета та призначення. Види бюджетів, підходи до організації та стадії бюджетування. Принципи формування основного бюджету підприємства і окремих його складових. Система бюджетного контролю. Аналіз відхилень з використанням гнучкого бюджету.</p> <p>П1: Бюджетування, оперативні та фінансові бюджети; статичний та гнучкий бюджети. Мета підготовки кожного з них. Послідовність складання бюджетів. Використання бюджетів для аналізу відхилень. Сутність управління за відхиленнями.</p>
18		2	Залік
Всього	18	36	

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 66 годин самостійної роботи. На самостійну роботу виноситься:

Тиждень навчання	Обсяг годин	Завдання
1	2	3

Підготовка до аудиторних занять: опрацювання та осмислення інформації з лекційних занять, підготовка до практичних занять.

1-2	5	<p><i>Тема 1. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 1,2. Формування відомостей групування господарських засобів та джерел їх утворення. Опрацювання нормативних документів: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV з наступними змінами та доповненнями, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (далі НП(С)БО)) з наступними змінами та доповненнями, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, що забезпечує формування державної фінансової політики.</i></p>
3-4	5	<p><i>Тема 2. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 3,4. Класифікація витрат для планування і прийняття рішень. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання. Класифікація витрат за видами господарської діяльності. Групування витрат для визначення собівартості продукції та фінансових результатів. Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i></p>
5-6	5	<p><i>Тема 3. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 5,6. Опрацювання матеріалу Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Особливості формування витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в окремих галузях економіки та їх вплив на методику й організацію управлінського обліку. Об'єкти обліку витрат та їх номенклатура. Об'єкти калькулювання собівартості продукції та їх класифікація. Доходи та фінансові результати як об'єкти управлінського обліку. Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i></p>
7-8	5	<p><i>Теми 4. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 7,8. Облік матеріальних витрат. Облік витрат на оплату праці. Облік інших прямих витрат. Витрати на експлуатацію машин та обладнання і їх облік. Облік і розподіл інших загальновиробничих витрат. Облік витрат періоду операційної діяльності. Облік витрат періоду неопераційної діяльності. Облік непродуктивних витрат і втрат. Загальна характеристика методів обліку витрат і калькулювання продукції, робіт, послуг (простий, позамовний, попроцесний та попередільний методи). Складання кошторису та калькуляції виробів (робіт, послуг). Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань та модульної контрольної роботи.</i></p>
9-10	5	<p><i>Тема 5. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 9,10. Історія виникнення системи обліку й управління «директ-костинг». Сутність системи обліку «директ-костинг», її переваги та недоліки. Порядок формування маржинального доходу і чистого прибутку при системі обліку «директ-костинг». Порядок формування чистого прибутку при системі обліку «абзорпшен-костинг». Порівняльна характеристика систем «директ-костинг» та «абзорпшенкостинг». Характеристика системи обліку й</i></p>

		<i>управління «ABC-костинг». Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i>
11-12	5	<i>Тема 6. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 11-12. Історія виникнення системи обліку й управління «стандарт-кост». Характеристика системи обліку і управління «стандарт-кост». Характеристика способів обліку відхилень фактичних витрат від стандартних при системі обліку й управління «стандарт-кост». Історія виникнення нормативного методу обліку витрат. Характеристика нормативного методу обліку витрат. Відмінності між нормативним методом обліку витрат і системою обліку «стандарт-кост». Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i>
13-14	5	<i>Тема 7. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 13-14. Визначення суми доходу, залежно від очікуваного та фактично отриманого обсягу реалізації. Визначення такого рівня реалізації продукції, за якого усі понесені витрати відшкодовуються. Визначення такого рівня реалізації продукції, за якого підприємство отримує очікуваний рівень доходу від реалізації. Дослідження впливу будь-якого із факторів виробництва на прогнозований результат. Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i>
15-16	5	<i>Тема 8. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання №15-16. Характеристика релевантної та нерелевантної інформації. Прийняття поточних рішень. Прийняття рішень в процесі постачання. Прийняття рішень в процесі виробництва. Прийняття рішень в процесі реалізації продукції, робіт, послуг. Прийняття рішень щодо інвестиційної діяльності. Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i>
17-18	5	<i>Тема 9. Підготовка до опитування та виконання практичного завдання № 17-18. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Особливості планування і ціноутворення в окремих галузях економіки. Підготовка до розв'язання задач та виконання тестових завдань.</i>

Підготовка до виконання модульної контрольної роботи: дисципліна передбачено 1 модульну контрольну роботу.

8	2	<i>Модульна контрольна робота</i> Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання за темами 1-4. МКР виконується на практичному занятті № 8.
---	---	--

Виконання розрахункової роботи: метою виконання розрахункової роботи є удосконалення знань і умінь, оволодіння загальними та спеціальними підходами щодо здійснення періодичного планування; забезпечення координації, кооперації та комунікації; кількісне обґрунтування планів; створення основи для оцінки та контролю виконання планів; мотивація працівників через орієнтацію на досягнення мети організації.

1-16	13	<i>Розрахункова робота.</i> Розрахункова робота включає теоретичне і аналітичне завдання. В процесі виконання роботи студенти складають план майбутніх операцій підприємства та оформлюють його результати у вигляді системи бюджетів. Бюджетування здійснюється у двох напрямках: перший – підготовка функціональних бюджетів, тобто бюджетів підрозділів підприємства - відповідно підрозділ підприємства, для якого може бути складений окремий бюджет і здійснений контроль його виконання, є бюджетним центром; другий – розробка норм витрат на виробництво окремих виробів або послуг. Розробка
------	----	--

		бюджетів забезпечує періодичне планування операцій підприємства, дає змогу передбачити майбутні проблеми та визначити найкращий шлях для досягнення стратегічної мети.
--	--	--

Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку.

17-18	6	Підготовка передбачає наскрізне повторення матеріалу вивченого курсу.
-------	---	---

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекція та практичних заняттях не додаються. Втім, вагома частина рейтингу формується через активну участь у заходах на практичних заняттях.

Варто дотримуватись розкладу занять, при запізненні більше ніж на 15 хв., долучатись до другої частини заняття (після перерви).

Правила поведінки на заняттях

Дотримання норм етичної поведінки визначених у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>).

На території університету студенти мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). В аудиторіях на лекційних та практичних заняттях, а також під час проведення занять у формі відеоконференції, користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі і тільки для пошуку необхідної для виконання завдань інформації, у т.ч. в інтернеті.

Під час дистанційного режиму навчання потрібно мати та використовувати інформацію розміщену на Платформі дистанційного навчання «Сікорський».

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали можуть бути отримані за участь у Конкурсі стартапів Sikorsky Challenge, поглиблене вивчення окремих тем курсу, результати чого можуть бути втілені у наукових тезах, наукових статтях, презентації, есе тощо.

Штрафні бали не передбачаються.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів відбувається відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контролі результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>).

Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється в 0 балів.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр і передбачає проведення модульної контрольної роботи (поділеної на 2 частини), яка здійснюється у вигляді письмової контрольної роботи, що містить аналітичні завдання. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за РСО-1 (першого типу), що передбачає виконання завдань впродовж семестру і оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача.

Політика дедлайнів та перескладань

Формування семестрового рейтингу студента ґрунтується на своєчасному виконанні поточних завдань, написанні модульної контрольної роботи та розрахункової роботи згідно графіку викладання дисципліни. Якщо контрольні заходи, або виконання завдань пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), надається можливість додатково скласти завдання протягом найближчого тижня або відпрацювати пропущення заняття шляхом виконання індивідуальних завдань. Порушення термінів і невиконання завдання з неповажних причин, може не дати змоги набрати відповідну кількість балів для отримання заліку. Детальніше – Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/n3277.pdf>).

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

У випадку не згоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика щодо академічної доброчесності

Необхідним під час виконання завдань з дисципліни є дотримання політика та принципів академічної доброчесності, які, у тому числі викладено у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), Положенні про систему запобігання академічному плагиату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті

Порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті регламентує Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В разі зарахування лише окремого змістовного модуля / модулів дисципліни, здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Дистанційне навчання

За відповідних умов навчання може проводитись у дистанційному режимі згідно Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>)

У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції у програмі Google Meet - посилання на конференцію видається на початку семестру.

З метою забезпечення якісної підготовки здобувачів, дистанційний курс дисципліни розміщено на Платформа дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>). Для проведення синхронного режиму навчання використовується платформа Zoom, Google Meet.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання (згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/37>), яка передбачає систематичну роботу здобувача протягом семестру і складається з наступних заходів:

Рейтинг з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

1. Стартові бали (max 100 балів):

- відповіді на практичних заняттях (опитування, участь у дискусії)
- розв'язанні задач на практичних заняттях;
- виконання навчальних завдань на практичних заняттях;
- розв'язанні тестових завдань;
- модульна контрольна робота;
- розрахункова робота.

• **Поточний контроль:**

Відповіді на практичних заняттях та доповнення до відповідей (max 20 балів).

Розрахунок за одну відповідь на практичному занятті (10 відповідей):

2 бали	Активна робота, відповіді обґрунтовані
1 бал	Відповідь неповна, потребує доповнення
0 балів	Пасивність

Розв'язанні задач на практичних заняттях – передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (орієнтовна кількість задач протягом семестру – 10, ваговий бал – 2, max 20 балів);

2 бали	Повне безпомилкове розв'язання задач
1 бали	Несуттєві помилки під час розв'язання задач
0 балів	Задача не розв'язана

Виконання навчальних завдань на практичних заняттях (індивідуальна/командна роботи) передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (max 30 балів).

Розрахунок за одне завдання (10 завдань):

3 бали	Якісно виконане завдання, результати обґрунтовані і доведені
2 бали	Завдання виконано з певними неточностями або не містить обґрунтувань
0 балів	Завдання не виконане

Розв'язанні тестових завдань на практичних заняттях – передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (орієнтовна кількість тестових завдань протягом семестру – 10, ваговий бал – 1);

1 бал	Відповідь вірна
0 балів	Відповідь невірна

Модульна контрольна робота: (max 5 балів)

МКР включає аналітичне завдання (5 балів):

5 балів	аналітичне завдання виконане правильно, результати обґрунтовані
4 бали	витримано логіку вирішення аналітичного завдання, але припущено несуттєвих помилок
3 бали	допущено помилки при виконанні аналітичного завдання, відповідь недостатньо обґрунтована
0 балів	Завдання контрольної роботи не виконані, або виконані неправильно

Розрахункова робота: (max 15 балів)

РР включає: 1) теоретичну частину (5 балів); 2) аналітичне завдання (10 балів):

15 балів	1) теоретична частина виконана правильно і в повному обсязі; 2) аналітичне завдання виконане правильно, результати обґрунтовані
14-13 балів	1) теоретична частина виконана з незначними помилками; 2) витримано логіку вирішення аналітичного завдання, але припущено несуттєвих помилок

12-10 балів	1) теоретична частина виконана не в повному обсязі; 2) допущено помилки при виконанні аналітичного завдання, відповідь недостатньо обґрунтована
9 балів	1) теоретична частина виконана із значною кількістю помилок; 2) у логіці вирішення аналітичного завдання присутнє нерозуміння його суті, завдання виконане на основі припущень
0 балів	Завдання розрахункової роботи не виконані, або виконані неправильно

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр.

7 тиждень	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 25 балів. Підготовлено і подано на перевірку не менше 5-и практичних завдань.
15 тиждень	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 42 балів. Підготовлено і подано на перевірку не менше 10 (1-10) практичних завдань. Складено модульну контрольну роботу.

• **Семестровий контроль (залік)** (max 100 балів).

Умовою допуску до заліку є виконання МКР, РР та усіх навчальних завдань (вправ та тренінгів практичних навичок).

Залік отримується студентом без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни.

Залікова контрольна робота оцінюється із 100 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох частин: теоретичні питання (2 питання); тестові завдання (60 тестів); аналітично-розрахункове завдання (1 завдання):

<i>Теоретичні питання</i>	
10 балів	Відповідь на питання викладено правильно, всебічно, безпомилково і логічно
9-8 балів	Відповідь на питання викладено безпомилково, не достатньо повно проте з застосуванням набутих теоретичних знань
7-6 балів	Відповідь на питання викладено не повністю, але основні аспекти розкрито
0 балів	Не має відповіді
<i>Тестові завдання</i>	
1 бал	Відповідь вірна
0 балів	Відповідь не вірна
<i>Аналітично-розрахункове завдання</i>	
20 балів	Продемонстровано знання матеріалу і вдало його застосовано для розрахунків, аналізу та доведення, наведено висновки з застосуванням набутих знань та вмій
19-18 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане, розрахунки вірні, однак не наведено висновків за результатами або допущено несуттєві помилки у твердженнях
17-16 балів	Отримане рішення вірне, отримані дані мають суттєві помилки в поясненні або доведенні
15-14 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане з незначними помилками, але визначене рішення необґрунтоване
13-12 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане частково, не містить обґрунтувань, застосування набутих теоретичних міркувань та аналітики, відповідної пройденому курсу
0 балів	Завдання не виконано

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

- Викладення дисципліни може бути переведено у дистанційну форму за відповідних умов згідно розпоряджень університету.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри економічної кібернетики, к.е.н., доц., Лободзинською Тетяною Петрівною

Ухвалено кафедрою економічної кібернетики (протокол № 14 від 29.06.2022 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 11 від 06.07.2022 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу

(протокол № _____ від _____ р.)